

Numerul 49.

Oradea-mare 5/8 decembrie 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Cântec

*Pământul îmi este mamă
Și leagăn noaptea-mi este,
Viața-mi o poveste,
Iluzie de humă...*

*Și toamna îmi e soră,
Pustiul îmi-este frate
Și frunze spulberate
Me prind tăcute 'n horă.*

*Și sbor -- și bate vântul.
Vârtej me fac cu ele --
La ce mai sunteți stele,
Când mamă mi-e pământul !?*

Z. Bârsan.

Una și aceeași dorință.

Două zile neîntrerupt a bătut un vânt rece de Diarnă. Arborii, popazul de vară al zburdalnicilor păserele, sunt pleșuvi, goi și pustii. Abia se mai vede câte o frunză îngălbenită pe crengi. Și acestea sunt pregătite de moarte, în toată clipita stau să cadă la pământ, ca să fie călceate în picioare.

După ce vântul a încetat, și-a potolit mânia, cerul, învălțat într'un văl mohorit a început să cearnă fulgi albi de zăpadă, cari unul după altul se strecoară din necuprinsul văzduh. Pământul, nesimțitor și rece ca un mormânt, își schimbă haina neagră într'o haină albă și sclipitoare.

E aproape de revărsatul zorilor.

Zăpada a încetat de a mai cădea.

Liniștea profundă ce a domnit pretutindenea în sat, e conturbată de cântatul de dimineață al coșoșilor, cari vestesc apropierea zilei.

Încetul cu încetul raze slabe și palide de lumină străbat prin geamurile înghețate dela case și sficioase se lasă pe zăpada sclipitoare. Hornurile varsă nouri mari de fum, care se amestecă cu negura deasă și întunecoasă ce a cuprins tot satul.

La o casă nu se vede nici lumină nici fum. Casa aceasta e la marginea satului. E mică și scundă. Înfățișarea ei e tristă și posomorită. Pare că e pustie, nu e locuită de nime. În voreț nu e nici un semn de viață. O lature dela poartă e trântită de jumătate la pământ.

În odaia sărăcăcioasă, numai cu un pat de scânduri, e un bărbat și o femeie. Amândoi sunt bătrâni. Părul din cap li-e alb, și umerii lor poartă povara unui șir lung de ani.

Moș George și baba Maria, locuitorii odăii sărăcăcioase, din casa mică și scundă dela marginea satului, își petrec zilele numai în lacrimi, dureri, suferințe, mâhnire, necazuri și neajunsuri simțitoare.

Când te uiți la ei, te cuprinde o milă, jale și durere mare. Pare că sunt două fantome. În ochii lor stinși, cu privirea rătăcită, abia licăresc niște raze slabe de viață. Fața li-e galbenă ca ceara. Vocea sacă, slabă, fără de nici un timbru. Mersul greu și apăsător.

Au îmbătrânit înainte de vreme. Au trecut mai mult de zece ani de zile, de când pieptul lor poartă o rană. Rana aceasta mereu sângerează. Durerile ce isvorese din ea sunt cumplite.

Cerul le-a dăruit un fecior. L-a luat înse — înainte de vreme. Pământul n'a îngropat numai corpul rece al lui Ștefanuț, ci și singura fericire și bucurie a lui moș George și baba Maria. Și le-a îngropat pentru totdeauna...

Ștefanuț eră soarele vieții lor. În el și-au pus toată nădejdea. Când Ștefanuț a fost în floarea vieții, l-au luat la oaste. Acolo a murit, bunul Dumnezeu știe de ce boală.

Într-o zi au fost chemați la casa satului și notarul le-a spus, că a venit scrisoare dela regiment că Ștefănuț e mort.

Atâta a fost tot.

Moș George și baba Maria erau ca scoși din minte. Și durerea lor a fost cu atât mai mare, căci Ștefănuț a murit în pământ străin, fără lumină la cap, și fără ca să-l vadă.

Pe atunci ei erau mai în putere, nu erau așa de neputincioși ca acuma. Lucrau ce puteau și câștigau atâta ca să nu piară de foame. Ba au pus la o parte niște gologani, ca să-i trimită pe serbătorile sfântului Crăciun lui Ștefănuț.

Din gologanii aceștia a lăsat moș George să se tragă clopotele la biserică, apoi i-a făcut părăstas și pomână...

— Marie, dormi? întreabă moș George.

— Nu, sunt trezită de mult, răspunde baba Maria.

— Eu acuma m'am trezit... Am avut un vis frumos, am visat cu Ștefănuț...

— Ștefănuț, Ștefănuț, puiul mamei...

— O, Doamne, de ce m'am mai trezit, de ce nu mi s'a stins viața în acel vis?

Un suspin greu și înăbușit îi oprește vocea.

Tace.

Nu mai zice nimic.

— Spune-mi, spune-mi ce ai visat? întreabă baba Maria, pe când și din pieptul ei ese un suspin tot așa de greu și înăbușit.

În loc de răspuns, din pieptul lui moș George ese alt suspin...

— George, spune-mi ce ai visat cu Ștefănuț al nostru, se roagă de nou baba Maria.

Moș George își pune mâna dreaptă pe inimă, ea și când ar voi să-i oprească bătăile puternice, cari voesc să-i spargă pieptul atât de slab; apoi cu voce scaldată în lacrimi, din care se reoglindează durerile cumplite și ucigătoare de cari e frământat, începe:

— Părea că ședeam în tinda căsii și priviam porumbii vecinului Ioan cum se sărutau de eu drag pe vârful hambarului. Tu veniai din grădină și aveai poala plină de flori, între cari erau mai mulți crini albi. Eram trist. Gândul meu eră la Ștefănuț. Deodată o rândunică se pune pe umărul meu drept și zice: Nu fi trist, moș George. Ștefănuț și-a împlinit vremea de trei ani la oaste. El e pe drum și îndată va fi acasă. Nu-l va mai răpi nime deia pieptul nostru. Apoi a sburat cătră cer. M'am uitat în urma ei până ce am pierdut-o din ochi. Când apoi s'a făcut nevăzută, ușa dela stradă se deschide și intră Ștefănuț. Eră înalt ca un brad, și avea mersul drept și sumeț. Fața îi eră rumenă ca un măr. Când l-am văzut, am ramas ca inlemnit. Bucuria și fericirea atât de mult m'a buimăcit, că n'am putut să me ridic de pe scaunul pe care ședeam. Mănile tale, cu cari țineai poala cu flori, a începnt să tremure. Florile cad jos la pământ și peste o clipită vorețul nostru eră o grădină frumoasă cu flori, cari dedeau un miros așa de dulce și plăcut. Ștefănuț, cu fața radioasă, cu un zimbet de fericire, me îmbrățișează, și depune o sărutare pe fruntea mea. Tot așa face și cu tine. Ochiul nostru și a lui Ștefănuț erau scaldați în lacrimile dulci ale revederii. „Ștefănuț, Ștefănuț al nostru“ îngănam amândoi deodată și cădeam la piep-

tu lui. „Tată, mamă, acum tot cu voi remân“ zice el stringându-ne la pieptul lui. Apoi m'am trezit...

Peptul lui moș George se ridică cu putere. Suspinele grele și înăbușite i-au oprit resuflarea.

Baba Maria nu a zis nimic.

Plânge.

Și plânsul ei e ca bătaia unui ceas, care în toată clipita stă să se oprească.

Își duce amândouă mâinile și le pune pe inimă. Le apasă acolo și plânge, plânge cu durere.

S'a făcut ziuă.

Razele palide ale soarelui cu greutate străbat prin geamurile înghețate ale ferestrelor și cu compătimire se lasă pe fața desfigurată a lui moș George și baba Maria.

Pare că voesc să-i mângăe, să le aline durerile și suferințele.

În odaie e frig.

Moș George și baba Maria cu privirea pierdută, rătăcită, privesc ca în pustiu.

Nici unul nu zice nimic.

Li e frică să grăiască vre-o vorbă.

De pe fețele lor se poate ceti una și aceeaș dorință de care sunt stăpâniți: să părăsească cât mai îngrabă lumea aceasta, și să meargă la Ștefănuț.

Numai dorința aceasta o au.

Când ea se va împlini, atunci vor fi foarte fericiți.

Moartea inșe nu vine!

De ce?...

De ce coasa ei seceră suflete fericite, iar pe cele zdrobite de durere le ocolește?

Alex. Țințariu.

Cânteece de Crăciun.

— Din Banat. —

I

Astă seară-i seară mare,

Florile dalbe,

Seara mare-alui Crăciun,

Florile dalbel

Noi împlăm

Să colindăm

Florile scl.

P'astă vreme 'ntunecoasă,

Pe potec' alunecoasă.

Voi, patru colindători,

Ve alegeți doi din voi,

Și ve duceți la grădină,

La grădina raiului,

Rupeți fir

De calofir

Și fire de busuioc,

Ș-apoi treceți la fântână,

La izvorul lui Iordan,

Muiți fir

De calofir,

Și fire de busuioc,

Ș-apoi mergeți colindând,

Doi pe urm' botezând,

Stropiți casă,

Stropiți masă,

Stropiți feți

De coconi crți!

30 Coconi creți s'or pomeni
 Și frumos ne-or dăruí,
 Cu daruri dela părinți.
 Stropiți feți de fete mari,
 Fete mari s'or pomeni
 Și frumos ne-or dăruí,
 Cu năframi grele de fir.
 35 Stropiți fețe de bătrani,
 Bătrânii s'or pomeni,
 Și pe noi ne-or dăruí
 Cu colac
 De grâu curat,
 40 Pe colac vasul cu vin, —
 Fie ospățul deplin!

Caransebeș.

II

Ian dă-mi-te, frate, 'n laturi,
 Să spun ș-ale mele sfaturi,
 Că atâtea sunt de multe,
 De nu le pot ținea minte,
 5 Ș-atâtea-s, nenumărate,
 De nu le pot duce 'n spate.
 De bătrân
 Abiá me (in,
 Și de gol
 10 Abiá me scol.
 Cu sâmbrie sunt toemit,
 Dar în straiță n'am nimic,
 Și de sărăcie mare,
 N'am cămașă în spinare.
 15 Fă bine, dă-mi un fuior,
 Sa-mi fac ață la picior,
 Dă-mi unul, ori dă-mi și doue,
 Să-mi fac o cămașă nouă;
 Dă-mi un bulbuc de untură,
 20 Să mi-l bag în astă gură;
 Dă-mi o felie de brânză,
 S'o așez frumos la rânză; —
 Lopățița și colacul
 Mai dă-le și la ortacul,
 25 Că iată-l colo cu sacul.

Ilova.

III

Sus boieri, nu mai durmiți!
 Vremea e să ve chitiți,
 Casa să o măturați,
 Masa să o încăreați,
 5 Că umblăm și colindăm,
 Și pe Domnul căutăm.
 S'a născut un Domn prea bun
 Sus în curtea lui Crăciun,
 S'a născut un Domn frumos,
 10 Numele lui e Hristos.
 Nu dormim de astă seară,
 Tot ședem în privegheală,
 Din seara ajunului
 Până 'ntr'a Crăciunului;
 15 Cășteptăm pe Domnul sfânt,
 Ca să vină pe pământ,
 Că e fiul cerului
 Și Domnul pământului.

Ieșelnița.

Din colecțiunea lui

O predică.

Trecuse deja săptămâna, că gustam viața idilică
 dela stână, eu și frate-meu. Culcuș ne da podul
 surii lui Goțu — adese chinuitor din cauza paraziți-
 lor, cari băjbăiau lihniți prin fânul cald. Dejunul,
 prânzul și cina mai mult: lapte, urdă și caș. Socie-
 tate peste zi aveam: ciobanii, oile și vre-o trei ză-
 vozi bătrâni, ce ziuica 'ntregă stau tăvăliți pe
 iarbă gâfâind. Tulnicul lui Ion ciobănașul ne tră-
 gană de dor și jale. Iar seara gazda noastră, om de
 cinste și cu sfat, când trebuința cere și glumeț, ne
 spunea de vârcolaci și căpeăuni.

Nu-i vorbă, ne trecea bine vremea astfel!

Totuș într'o zi ne prinse dorul de oameni mai
 cu spirit, de inteligență.De-o săptămână tot auzim, că în satul vecin e
 un preot tiner — abiá venit de un an, om pretinos
 și cu un car de învățătură — că, me rog, înainte
 de a se fi popit a scris mult ca adiunt la notareșu
 în cancelarie. Și are o dragă de nevăstuță cum e
 ruja!Așá stând lucrul, mai fu putere care să ne
 oprească de a le face vizita?E chiar serbătoare, timp uscat și luminos de
 vară. Ne-am dus la ei. Ne primiră afabil. Toată ziua
 am petrecut-o împreună. În amurgit, când să intoar-
 cem la stână, ne-au petrecut până la hotarul comu-
 nei noastre. La despărțire dna se intoarse către
 popa cu un fin protest:— Vezi dragă, ce poetice sunt aceste plaiuri
 și tu pe aici nici odată nu m'ai adus!... De ce?...

Crezând că-i fac bucurie dnei, ziseiu:

— Aș avea o propunere! — cum dl preot ad-
 ministrează comuna noastră și tocmai mâne are a-
 colo o ingropăciune, ar fi foarte potrivit să poftescă
 și dna la prohod; am avea plăcerea să petrecem
 încă o după-amiază împreună!Cuvintele mele aflară resunet. Ne-am despărțit
 zicând: „la revedere!“Zorile zilei următoare se iviră vesele — zimbi-
 toare. Luarăm ceștile și la stână!... Pe drum fă-
 ceam planuri cum să primim noi pe oaspeții noștri.
 Din fericire aveam încă slănină de acasă, ceapă
 verde; aveam și ceva parale să cumpărăm caș:
 ojină escelentă!... Totul e bine. La al treilea pas
 frate-meu, care me auzise de câteva ori predicând
 în biserică acasă și îi plăcuse — propuse idea să
 țin eu o predică la mort. Babă fruntașă e mortul,
 de sigur va fi lume multă la înmormântare — și
 dna cultă din vecini... îți faci merite neperitoare!...
 Șovăiam...— Eu îți spun pregătește-te, că prea se poate,
 că la sosirea sa dl preot să te și roage și ar fi prea
 târziu să-ți aduni ideile în pripă... ușor te-ai putea
 blama; iar să-i respingi cererea, tu ca cleric cu trei
 cursuri, ar fi blam și mai mare în fața preotului
 tiner cu 3—4 clase gimnaziale!...— Că zeu tu zici ceva!... încercarea pot s'o
 fac, hârtie am, creion asemenea... câteva citate din
 Biblie mi-au mai ramas în cap de peste ani... voi
 face o improvizație!Cât ce imi sorbii porțiunul obișnuit de zăr, me
 retrag sub un copac bătrân și imi schițai predica.
 Pe urmă o cetesc fratelui meu cu ton înalt. Acesta
 erupse în strigăte de „bravo!“ „escelentă“, „admi-
 *

rabilă! — Studiaz-o numai bine că faci cu ea senzație.

În o oră știeam predica de pâraia. Cașul eră cumpărat. Așteptam gata să sosească tinera păreche. În sfârșit și această fericire!...

Presimțirea fratelui meu se implinî. A doua vorbă — doar — a popii fu:

— Pe dl teolog îl rog să țină dsa un scurt cuvânt funebral!

Ca să nu aștept să sunt pregătit (și să-mi scărițeze meritul) nu dau respuns hotărit... ba că-s începător, ba că-i albă, ba că-i neagră...

— Așă sunt și eu. În comuna aceasta n'am predicat de loc!

Ast fapt eră bine venit să-mi dea curaj. Cel puțin dacă dsa se cam sfiște să vorbească în prezența noastră (cel puțin aceasta o tradă), voui fi lipsit de un critic sever. În cât e pentru popor, știeam sigur că așă ceva prin părțile lor n'a mai auzit. Căci până în anii din urmă păstor sufletesc aveau pe câte un țaran din sinul lor, care pe lângă că știea ceva scrie și cetî, mai ascultă și cursul preoteșc de 6 luni la mitropolie ori în alt loc. Cu atare știință poftim și predică!

Între astfel de împrejurări fui mândru când luai asupra-mi acea sarcină.

În sat am tras de-a dreptul la casa gazdei noastre. Ne curățirăm de praf. Ca să impun și prin exterior, îmbrăcaui grabnic reverenda vinată.

Clopotele în ton smerit ne chiamă la mort. Întraram în curte. Lume înțesată. Moșnegi, babe, bărbați în vârstă și neveste tinere, flăcăi și fete mari din sat și din vecini veniră mulți să-i zică moartei un: „Dzeu s'o ierte!”

Stăpân pe predică, mulțimea ascultătorilor me înalță.

Începe prohodirea...

Alături de tinera preoteasă mai la o parte, frecam în mâni la flori și iarbă creată, să alungăm din față-ne mirosul... Eram în cătvă agitat și aprins la față... Prohodul e pe sfârșite... Preotul îmi face semn să merg naintea mesei. Cu pași siguri, cu fruntea ridicată plec și me postez în fața publicului. Tacere de mormânt în jur... Ignoranța celor ce-mi stau înainte, îmi inspiră bravură.

„Omul e ca iarba; zilele lui ca floarea câmpului!” — aceasta îmi eră teza. Ținând seamă de regulile oratorice, întiu mai lin apoi tot mai avântat îmi desvoltam pericopa.

Ochii tuturor erau adânc pironiți spre mine... Din când în când vedeam pe câte-o babă ducându-și mâinile la ochi —: efectul predicii mele, îmi ziceam.

Me credeam eroul situației.

Pe urmă fac moartei o alocuțiune.

Emoționat văzui cum soțul și câteva rude a reposatei, sub puterea cuvintelor mele, ca izbite de fulger, căzură cu pepturile de sicriul tare al admirei...

I-am captivat! — me felicitam pe mine însumi de reușită. Și când spuseiu cuvântul „amin!” — me și uitaui curios în toate părțile, că oare cine va grăbi să-mi gratuleze dintiu? Popa nu, că trebuia îndată să cetească evangelia. De ce întărie oare preoteasa?... Uite-uite fetele mari tot încoace caută și zimbesc, ar veni par' că dar li-e rușine. Uite-uite cum me sorb cu ochii!... Și pe când îmi fă-

ceam inchipuiri dulci, măgulitoare, cineva me prinde dela spate... A!... Goțu, bunul meu gazdă!... abunăseamă vrea să-mi spună, că l-a atins vorbirea mea plăcut din cale afară... eram sigur că me ridică până la nori. Te ascult dragă... te ascult!... Și eră p'aci să-i întind eu mâna dintiu ca apoi să mi-o stringă el așă... călduros... când bietul pădurean cu gândirea lui înceată și cu aer de om mai priceput îmi zise așă între patru ochi:

— Vezi că nu știui eu de mai nainte ce vruseși dta să spui, că ți-aș fi zis eu, că n'ai la ce-ți mai reci gura, că ori le spui lor, ori la mortu ăla... de ăștia nici rugina nu se mai prinde! —

Me închinai profund și zimbii...

— O sancta simplicitas! —

Emil V. Degan

Mamei mele.

*Din țări streine dorul, cu aripe ușoare,
Spre tine zboară mamă și țară scumpă mie;
Doresc pădurea, crângul, livezi cu ciocârlie,
Doresc țara mea scumpă, scăldată 'n mândrul
soare.*

*Exilul nu me lasă să 'ntorc a mele pasuri
Spre voi ce me iubirăți, spre țara ce-o iubesc;
Trimit tristele-mi gânduri ce 'n lacrimi le stro-*

pesc

...O boabă cristalină pe negrele talazuri.

1902. Veissingen.

Emil A. Chiffa.

Candidatul morții.

De Saint Jairs.

Trebue să mori, zise doctorul cătră Anatol, uitându-se la el cu băgare de seamă.

Anatol re retrase câțiva pași, cuprins de spaimă.

Întu'o dispoziție veselă venise el să-și petreacă seara în societatea vechiului seu prietin, a doctorului Bardais, cunoscut de toată lumea pentru studiile sale asupra veninurilor. Anatol ținea mult la prietinel seu, care-l tractă cu o dragoste adevărat părințească. Și acum auziă așă dintr'odată, fără încunjur și fără să fi fost pregătit la asta, o prognosă așă de infricoșată, din gura acestei autorități.

„Nenorocitul, — începù doctorul din nou, — dar ce ai făcut?”

„Pe cât știu, nimic, — îngână Anatol foarte incurcat.

„Dar gândește-te bine! Spune-mi ce ai mâncat, beut sau inspirat.”

Pentru Anatol, acest din urmă cuvânt fu ca și o rază luminoasă. În dimineața aceleiași zile primise el o scrisoare dela un prietin care tocmai călătoria prin India. În scrisoare eră și o floare pe care călătorul o găsise pe țărmul Gangesului, o floare roșie, de o formă bizară și al căreia miros — acum își aducea bine aminte — i păruse cu totul particular

și penetrant. Anatol își băgă mâna în buzunar și scoase din trânsul scrisoarea și floarea pe cari le dadu savantului.

„Nici o indoiă mai mult! — strigă doctorul.

„Dar asta e imposibil! Eu sunt doar abia de 25 ani. Me simt încă plin de viață și sănătate!”

„La câte ore ai deschis această scrisoare afurisită?”

După cules în Italia.

— Aceasta e Pyramenensis indica! Floarea sângelui, floarea morții!”

„Asă dar într'adevăr crezi că...?”

„Durere, despre asta sunt prea convins!”

„Azi dimineață la 9 ore.”

„Bine. Mâne dimineață la aceeaș oră și minută, fiind perfect sănătos — precum spui — vei simți o anumită bătaie de inimă și totul se va sfârși!”

„Și tu nu știi nici un leac, nici un chip de a...?”

„Nu! — răspuse doctorul.

Și îngropându-și fața în palme, frânt de durere, căzî într'un fotoliu. — Din escitarea vechiului seu prietin, Anaton înțelese că e într'adevăr pierdut. — Asemenea unui smintit eși pe ușa afară.

Sudoarea i îmbrobonase fruntea, capul i ardea ca și muncit de friguri, iar picioarele îl purtau dintr'un loc într'altul, în chip mașinal. Așa rătăci Anaton prin neagra noapte, fără să știe ce se petrece în jurul seu și fără să bage de seamă că stradele deveniră din ce în ce tot mai pustii și solitare. El rătăci multă vreme fără țintă, până ce, în sfârșit, rupt de osteneală se așeză pe o bancă.

Odična i făcî bine. Mai înainte avea senzația ca și când cineva l-ar fi lovit cu o bătă în cap; acum începea să se desmetească și să-și stăpânească încurcatele gânduri.

— Poziția mea este asemenea celeia a unui osândit la moarte, ba încă și mai rea; căci acesta poate cel puțin spera grațiarea, rezonă el.

— Dar, à propos, oare cât timp mai am să trăiesc? Se uită la orologiu.

— Sunt 3 ore dimineața? E vremea să me culc. Să me culc? Să-mi dedic somnului celea din urmă 6 ceasuri? Nu! Într'adevăr trebuie să fac ceva mai bun! Dar ce? — Zeu! Eră gata să uit. Doar trebuie să-mi fac testamentul!

În apropiere eră un otel ce sta deschis întreaga noapte. Anaton intră.

— „Băete! o sticlă de șampanie și una de negreal!”

Precând băiatul aducea celea comandate, Anaton întinse pe masă o coală de hârtie.

Goli o sticlă de Cliquot și începî să se gândească.

— Cui să lasmoștenire renta mea de 6000 livre? N'am nici tată nici mamă — ferice de ei! Și între cei ce-mi sunt mai aproape, n'am pe nime decât pe Nicette!

Nicette eră mica lui verișoară din Bretagne, o copilă frumoasă, ca de 18 ani, cu părul blond și cu ochii negri și mari. Eră orfană ca și el, și această comunitate de nefericire, deșteptase în ei, deja dela început o simpatie reciprocă și intimă.

Drept acea își scrisese la moment ultima dorință: Nicetta avea să fie moștenitoarea lui universală.

Apoi mai goli o sticlă de șampanie.

— Sărmana Nicette, gândi el. Eră așa de supărată când am văzut-o mai pe urmă. Epitropului ei, care pe lumea asta nu mai știe nimic în afară de clasa lui pentru instrumente de suflat, dela conservator, i-a tocat în cap, să o fidanțeze cu un ștregar brutal, cu un ticălos de bătaș, pe care ea-l urește. Și ea-l urește cu atât mai mult, cu cât — dacă pricep desperarea și supărarea ei — iubește pe altul. Cine e fericitul acesta? Nu știu; dar ori și cine ar fi — de vreme ce ea și l-a ales — trebuie că e și vrednic de ea.

— Această bună, frumoasă, dragălașă și scumpă Nicette e vrednică de idealul unui bărbat. Ah! Acea ar fi fost o nevastă bună pentru mine, dacă... E o infamie, să o silești să-și amărească viața cu un om așa grosolan. De ce n'am luat-o sub scutul meu?

— De mâne încolo voi face-o asta! — Dar mâne este prea târziu — am să me pun îndată pe lucru!

„Ce e drept, timpul e cam nepotrivit pentru o vizită, conziderând înse că peste cinci ore voi fi mort, puțin imi pasă de buna cuviință. Haide dar. Viața câtă o mai am să o trăiesc pentru Nicette!

(Finea va urmă.)

Enea Pop Bota.

Neurastenia.

Spre a se constată mai bine cauzele și simptomele Sneurasteniei, vom arată cazuri tipice de asemenea boală.

Forma cerebrastenică. Un comerciant fără nici un antecedent nervos și foarte sănătos, se desparte de tovarășii sei și neputând luă însuș direcțiunea casei de comerț, se retrage la țară unde cu venitul capitalului seu ar fi putut trăi fericit. Dar obicinuit a munci, începî a se plictisi. Odată cu plictiseala, îi veniră grijile, se gândi că poate averea nu-i va fi îndestulătoare spre a-și crește familia. Se hotărî deci ca singur să conducă o casă mare de comerț. Întreprindere grea, căci putea perde și ce agonisise cu atâta muncă.

Totuş începî instalația, se înțelese cu furnisor, călători spre a căpăta comande și reuși. Cu toate acestea, munca ce-și dase, îl doborî; după șase luni începî să aibă dureri de cap de jur împrejurul capului, amețeli, insomnie, neregularitate în caracter, griji nejustificate pentru comerțul seu înfloritor, neputința de a mai lucra. Funcțiunile stomacale se alterară și ele. Nepofta de mâncare și dispepsia îl făcură să piarză câteva chile de greutate, își perdî veselie și deveni trist. În urma conziliului dat și cu multă greutate se hotărî a lăsa un gerant la comerțul seu și se duse la țară la un stabiliment de hidroterapie, unde grație și noutăților bune ce primiă de mersul afacerilor sale prospere, grijurile se mai liniștiră, durerile de cap îi slăbiră, somnul reaparî.

Sub influența unui simplu regim dietetic, îi reveni pofta de mâncare și cu ea și puterile. Începî să aibă încredere în el, făcî o călătorie de plăcere, după care calmat și odihnit se reintoarse la afacerile sale, unde cu încetul luă conducerea afacerilor, ne mai suferind decât de ușoare amețeli cari asemenea dispărură și fu complet vindecat. În urmă luă precauțiuni a nu mai munci peste măsură și viața lui e fericită.

Forma mielaștenică. Un tiner pictor voia să termine pentru Salon un mare tablou prin care speră să-și facă nume. El munciă toată ziua în picioare, timp de mai multe luni. Tabloul fu terminat, dar nu avî recompensa pe care o speră. Imediat apărură simptome de neurastenie: amețeli ușoare, dispepsie, neputință de a lucra, tremurătura brațelor și o așa de mare slăbiciune în picioare că nu mai putî sta drept, el care de obicei eră un bun alergător și îi plăcea să umble mult. — În urma conziliului dat, el părăsi atelierul, se duse în vilegiatură și după 8 luni fu complet vindecat încât își putî reincepe lucrul fără înse a se mai osteni.

În ambele aceste cazuri, surmenajul atât corporal cât și sufletesc, au produs sleirea nervoasă. Circumstanțele înse materiale ale lor au făcut vin-

decarea sigură, cu atât mai mult că în urmă au căutat a nu se mai osteni prea mult.

În asemenea condițiuni de a se îmbolnăvi, se găsește toți inginerii, avocații, comercianții, etc., cari abuzează de forțele lor fizice și de puterea intelectuală, având a se gândi și la greutățile vieții de toate zilele. Neurastenia este asemenea frecventă și printre medicii cari se ocupă mereu cu concursurile.

Din fericire, după cum se vede, în neurastenie adevărața boală este accidentală la a cărei vindecare nimic nu se opune și ea nu va recidivă, decât dacă se vor expune din nou la cauzele cari i-a dat naștere.

Bine înțeles înseamnă că una din condițiunile principale ale vindecării este starea socială a neurastenicului. Căci dacă el e sărac, nu va putea să nu muncească spre a trăi, și în acest caz, surmanajul esistând, vindecarea e imposibilă, și bolnavul ne mai putând lucra slăbit cu totul și în imposibilitate de a se hrăni, cade în mizerie, umblă din spital în spital, neputându-se întrea din cauza nesiguranței asupra soartei ce-l așteaptă.

Tratament. Mai întiu de toate trebuie întărit moralul bolnavului; cel mai bun tonic e apa rece în dușe de 8—10 secunde, pe corp, brațe și fiind cu picioarele, fără a udă și capul. Înainte și după duș, bolnavul va face un mic exercițiu de câteva minute; la preumblarea din naintea dușului, să nu iasă cu stomacul gol, căci baia ca și dușul se pot lua imediat după mâncare mai ales când nu s'a mâncat prea mult.

În lipsă de duș, se pot face cearsăfuri reci, cu condiție de a face o bună fricțiune după ce se ridică cearsăful.

Dacă timpul e ploios sau rece și nu se poate după duș sau cearsăf a se face preumblare de o jum. oră încet, atunci să se culce într'un pat cald, pentru ca reacțiunea, care este baza tratamentului, să se poată produce. Sunt înse persoane agitate la cari apa rece le face reu, accia vor face dușuri căldute, cu condiția de a reci treptat; sau mai bine băi calde de 35°, de o durată de 1/2 oră repetate de 3 ori pe săptămână. În băile calde, e bine a se pune și 1—2 chilo sare de mare; vilegiatura, dacă timpul o permite este de mare ajutor, mai ales în convalescență. Cel mai important lucru e înse moralul bolnavului. Contra durerilor nesuferite de cap și agitațiunii se va da seara 2—3 grame de bromur de potasă.

Regimul neurastenilor. Neurastenicul fiind un epuizat, trebuie prin ajutorul unei alimentări raționale să capete putere pentru nervii lui și pentru organism în general.

Aceasta e așa de adevărat, că rar se întâmplă ca prin mâncare, suferințele neurastenicului să nu fie liniștite cel puțin momentan. Trebuie înse ca orele de mâncare să fie mai apropiate și hrana nu prea copioasă, nici indigestă. Deci trebuie să mănânce des și puțin și lucruri ușoare dar hrănitore.

Dimineața la orele 8, un ou cu zeamă, o bucată de pâine bine coaptă și 125—150 grame de ceai cu lapte. Câte odată în loc de ou, se ia o bucătică de șuncă sau de carne friptă, rece, în mică cantitate.

La ora 11, o friptură ca de 250 de grame, puțin peste, legume uscate în pure și trecute prin sită cam 80—90 grame (fasole, linte sau mazăre); pu-

țină brânză albă proaspătă; compot de fructe mai ales de mere, 150 gr. pâine și un pahar cu apă; bine înțeles că dacă se ia fripturi nu se ia și peste și vice-versa; dacă se ia o pure și un compot, nu se mai ia și brânză; cafeaua trebuie interzisă. După mâncare se va face o preumblare pe jos de 1/2—2/3 ore; în ori ce caz în acest timp să nu se ocupe cu lucruri intelectuale.

La ora 4 p. m. o ceașcă de ceai cu lapte de dimineață și puțină smântână de lapte 80 grame sau un compot de fructe (80 gr.) și un pesmeior.

La ora 7 p. m. o supă cu lapte sau cu oue, o bucătică de friptură, o bucătică de brânză sau un compot. Ca aperitiv înainte de masă o ceșculiță mică de zamă de carne, cald și fără grăsime, Alimentele trebuie bine amestecate. În caz când pofta de mâncare e prea slăbită, se poate lua câte o ceșculiță cu ceai de coje de chinină. Dacă noaptea e agitată și durerea de cap prea mare, adese o ceșculiță cu lapte și un pesmeior, aduce liniște.

Crăiasa Mării.

(Improvizație.)

Din valurile mării, ca din povești resare blând un chip de zină, cu blonde plete aurite, „ce-a zămislit-o natura ca pe o floare de pe plai, căci din carminul rozei de mai, i-a zugrăvit rotundă gura, iar din albastru de cicoare i-a înduioșat privirea-i vie, așa că bine nu se știe, de e femeie sau o floare...”

*

Colanul ei de pietre scumpe scânteie la luminișul de lună plină, ca luceafărul ce arde pe nemărginirea 'ntinsă în golul nopții străvezie...

*

Valurile poartă în depărtările albastre, pe pustietăți de ape, ecoul duioaselor și dulcilor acorduri, simfonie ce vibrează în adierea parfumată din noaptea caldă și senină, ce-o fredonează încet crăiasa mării:

„De am palat de diamante ce scânteiază 'n mii de focuri și sclave mândre ce când mă cule la căpătiul meu veghiază și ce folos c'am bogății nenumărate, că stăpânesc o lume 'ntregă și mițea mie-învăpăiată în sbuciumul a mii de gânduri, simt cum plânge în taină sârmana-mi inimă indurerată... Și dureros mi-aduc aminte că un blestem vechiu din vremile de mult trecute — mi-a dat onoare și frumoasă 'mpărăție, dar mi-a lăsat în schimb, mahnirea și-o inimă pe veci pustie...”

—Și ce foios că m'a ursit să fiu frumoasă cum nu e în lume o femeie — când nu pot să știu ce-i fericirea; să tresar, să simt, să me 'nfior de senzațiile iubirei și să-mi farmece mîntea și simțirea a ei sfântă, dulce armonie!”

*

Peste marea liniștită, peste întinderea-i pustie, luna revarsă din înalțuri o lumină argintie și a ei melancolie... Borborosind, în adâncimi de ape, crăiasa mării încet dispăre, căci aproape de ea, uriași plutește vasul pe a undei legănare, bat helicele din elape; un popor întreg se duce pe deșertul nemărginit al mării, pe întinderile de ape...

Costanța.

N. Varone.

Feminismul în România.

Fragment.

Sunt departe d'a ignora, cum s'a pretins, încercările și cutezanțele feminismului modern, delavivirea sa și până astăzi. Nu la iscoditele luminări vulgare, ci în marele centre a luminelor occidentale am cunoscut toate acele idei; le-am studiat din copilărie și ani îndelungați.

Astăzi încă le urmăresc, ori unde se află. Știu pe cele sânetoase, știu pe cele ce șchiopătează, știu și pe cele periculoase, prin escentricitățile lor. Afund pe toate le-am meditat.

Tot ce este francez, german sau englezesc nu mi-se potrivește. Mai puțin ni se lovesc teoriile învechite a tuturor feminismelor străine.

Ideile nasc pretutindene și ori unde din trebuinți locale, adânc simțite.

Feminismul secolului XIX-lea apărură, prin forța împrejurărilor, în Anglita, de pe la prima treime a acelu secol.

Pe la anii 26—28 începură femeile engleze a manifesta în public un șir de îndreptățite protestări: Situațiunea socială unei însemnate părți din ele se află în condițiuni excepționale, afară din drepturile omului, afară din legile naturei, cu totul intolerabile.

Populațiunea feminină a Mării-Britania covârșită de un timp însemnat cu 6—7 milioane cifra populațiunei masculine. Politica colonială, disterând numai unul din ambele sexe, a trebuit în mare parte să fie cauza unui reu, cu fatale urmări.

Nașterile copiilor de sex bărbătesc, încă, pururea arată în Anglita un minus, din suma totală, foarte notabil.

Doamnelor și domnilor, opriti-ve gândirea, ve rog, puține momente asupra lucrului și, cugetând, veți înțelege că departe de a fi comică, ridiculă starea celibatelor perpetue, a văduvelor-născute, a fetelor-bătrâne, ea are ceva tragic; ceva mai tragic decât moartea, căci, în moarte, nu murirea este tragică, ci singurătatea celor condamnați la supraviețuire.

Este mult, este adânc tragic d'a-și trăi întregul traiu în solitudine sufletească. Este mult, este adânc tragic d'a întimpină toată existența vecinice stavile la îmboldurile naturale ale fragedei inimii femeesti, inimă atât de setoasă de iubire și devotament.

Ce pustietate în jurul unei asemenea femei! Soț? tovarăș? nici odată. Nici odată copil și fiiasca lui mângăere. Nici odată intimitate, expansiune, sinceră amicie, deplină incredere. Nici odată sprijin sigur, ajutor desinteresat, nici odată milă și compătimire neumiitoare.

Și ce drame în greutatea vieții practice, în asprele lupte de toate zilele.

Cât de multe! cât de triste!...

Țipetele desperării au selbătăcie în glas. Mirare nu ne poate prinde că a trecut peste limitele legilor sociale isbucnirea durerei femeilor engleze.

Reacțiunile violente sunt răsunări firești. Firește esagerațiunile pretind mai mult decum li se cuvine; firește, căutând a scăpă de valuri inecătoare, au mers pân' a se prinde de ascuțite tășuri, firește femeia lipsită de avantajile sexului seu s'a agățat de cele bărbătești.

În conservativa Anglita noul feminism, cu totul revoluționar, slab și fără autoritate, greu s'ar fi incubat dela început.

Cu grabă trecură Oceanul.

Lumea Nouă, p'atunci încă fără de principii desevărsit hotărite, fără dogme adânc implântate, lesne îi putea oferi nădăjduita ospitalitate. Totul este posibil în state născânde, în organizațiuni improvizate, totul posibil acolo unde, în repeziciunea lucrărilor de constituire, lipsește timpul precumpenirii, lipsește timpul lungelor procese de adânci filozofării. A și fost posibil totul.

Feminismul, importat de dou engleze, dobândi fără dificultate, drept de cetățenie în lesne-primitoarele de oameni și idei june State-Unite Americane.

În noua-i patrie se așează, se 'ntind, înflorește, sporește cu vigoarea puterilor neusate.

Dou, trei decenii apoi, în deplină desvoltare, revine la locul natal, decis de a pune femeia pe tron bărbătesc.

Opt milioane de nemulțumite e puternic contingent pentru armata resvrătitelor. De și pe pământ englez, primele războaie, cu ușoare lupte, fure căștigate.

Drept pe la mijlocul veacului, femeia engleză, ca și americana, apare în public cu fruntea ridicată, și mândră se 'nstalează în locuri multe, alături de bărbat.

Funcționarismul feminin, aproape în toate branșele activității omenești, începe oficial. Înainte de a fi dreptul legalmente recunoscut, el este consacrat prin uz: El chestia d'a se repară cu grăbire social-economica greșală a neprevăzătoarei politice coloniale.

Îndârjit prin succesul seu local, feminismul inzular își ia curajul aventurării, trece Canalul, inundă Continentul, se stabilește, se lățește în Europa centrală și occidentală, de și, ce-i adevărat, nu totdeauna ca oaspe bine-venit.

Știindu-l nihilistic de fire, el, ce n'are decât disoluțiunea familiei, a familiei și a societății drept scop final, anarhisticul nihilism slav îi tinde o mână fratească și, ca tovarăș de principii, introduce feminismul masculinisor la vecinii noștri, dela nord la sud.

Tiptil a trecut Prutul și iată-l între noi.

Ca Ielele înșelătoare pe nevăzute ne smomesc femeile, le ademenește a părăsi bărbat, casă și copii, ca Ielele, cu amăgitoare seducțiuni.

Piedici multe veninoasa buruiănă n'avea de întimpinat spre a se înrădăcină și-a odrăzli într'un pământ deprins a hrăni și stărpituri. Atât bunele cât și relele noastre însușiri și năravuri pregătiseră braștele priitoare de lung sau scurt timp săpate. Întiu, românul e deschis la cap; româncea și mai mult. Inteligența femeii române are o agerime de percepțiune și o putere de asimilare nepomenită aiurea.

Apoi, cercetări amenunțe, scrutinarea, analizarea lucrurilor și a ideilor nu prea intră în deprinderile sale. Din neprecuțetare și molășie de caracter este tolerantă, lesne-primitoare de tot ce e nou și necunoscut. Amorul de câștig din iubire de cheltueli, încă la multe o împinge. Astă plecare i-a și dat pasiunea cărților, pasiune mai respândită, mai infocată la femei decât la bărbați. O pasiune nebună, ce îi ia toate gândirile, ce o face să uite de legi și datorii, să uite de sine, să uite de soț, să uite de copii, de timpul ce trece, de orele de zi, de orele de noapte, pierdute toate în nepotolite încercări d'a-și însuși banul rudelor, banul amicilor, banul tuturor celor întâmplător întâlniți.

În astă uitare de tot și toate interesele familiei lăncezesc, gospodăria se destrăbălează, averea scade, fetele cresc lipsite de zestre.

Poate zestrea lipsi grija ei nu mai dă dureri de cap la mulți din părinții de astăzi.

Statul să trăiască! părințele stat. El are a duce nevoile, toate. El, de mici le-a crescut, de mici a resfătat copilele, de mi i le-a ținut la carte pe toate, tot la carte, numai la carte; statul le-a dat diplome de tot soiul, nu este oare tot statul dator să le poarte grija viitorului, să le și mărite, să le și căpătuiască?

Au nu posedă fetele, câte sunt, teșcherelele recerute și statul funcțiuni de dat de zestre? — De zestre sau ca rentă viageră.

Trăiască statul! trăiască funcționarismul feminin!

D'acum duse sunt grijele familiei, dusă e nevoia de muncă și economie, duse chinurile și nesomnul de gândurile viitorului. D'acum *mausul* are a fi ținta vieții, mausul totul.

Intindă-se lungi și late mesele de cărți prin mahalale Bucureștilor, prin orasele mici și mari ale provinciilor țerii, delecteze-și mamele inima la cărți, tot la cărți: partea serioasă a vieții e treaba statului. Înainte, deci, la maus, la maus și pocker, înainte!...

Înainte!?... Dar până unde?... dar până când?... Fetele, toate cresc, se 'nmulțesc. Funcțiunile țerii n'ajung bărbaților. Cum să mai agonisească soții zilnica pâinea familiei cu astă nouă concurență? Cum să-și mai asigure tinerii esi-tența spre a putea formă familii nouă? Cum să se mai însoare?

Gospodăria ce are în capul seu o funcționară costă scump, foarte scump; costă mai atât de scump cât gospodăria unei cartoforese.

Și una și alta, vecinic departe de cămin, lasă toate ale casei în prada servitorilor. Copiii, de capul lor, rup, strică, risipesc, cheltuesc. Doamnei funcționare, în toate zilele pe stradă, de dimineață până 'n seară la birou, nu-i mai ajung haine, încălțăminte, mânuși, pălării, bani pe birou, bani pe tramway, bani pe cusut toate ale sale, toate ale familiei, bani pe dres cele multe ruinate prin lipsa ochiului supraveghetor a stăpânei casei, bani pe toate cele ce nu poate face acul gospodinei, bani pe doicei, dadace, bone, guvernante...

Apuntamentele?... Abia acopăr pe jumătate cele câteva sute de lei lunari pacostele iscate din absența celei ce nu mai poate purta grija de casă, de bărbat și de copii.

Nu! nu ne trebuiește ș-această nouă urgie pe capul țerii: lățirea epidemiei funcționarismului și între femei. Destul ne este cu influența sa perni-

cioasă asupra uneia din două părți a națiunii; căci este în natura acestei apucături a slei facultățile intelectuale, a plăi, a slăbi caracterele, a reduce toate puterile omului la automatismul mașinei vecinic supusă unor motori străini, vecinic sub neevitabila presiune esteroară.

Observațiuni minuțioase și lungă practică a vieții ne convinge că, „nici o comoară pe lume nu este atât de nesfârșită ca mintea gospodinei eco-noame și îndemânaticile ei mâni“.

Tot astfel este de adevărat că nu sunt comori destul de bogate ca să nu se strecoare ca apa printre degetele femeii nepăsătoare și nechibzuite.

Cu cât mai mult servesc arătatele împrejurări feminismului greșit, feminismului periculos, cu atât mai dănuoase devin intereselor feminine, bine înțelese.

Îndoita sarcină cu care se 'mpovoară acum femeia, întrece puterile omenesti. Luând ambele datorii asupra lor, femeile au ș-au preuit forțele prea sus, au nu ș-au dat indestul seama de greutatea noii situațiuni, au, nesocotind datorii acceptate, le-au grămădit toate pe umere, decise a le implini în întregimea lor, nici pe unele, nici pe altele.

Suntem, omenirea întreagă chiar este pentru lung, lung viitor în o stare culturală în care nu ne putem lăpădă de dogmele trecutului.

Să revenim cu sinceritate și bună credință la acele ce au făcut mărirea și fericirea străbunilor noștri, la vechiul contract social din care au emanat progresele omenirii făcute până în prezent, să restabilim în fostu-i templu pe femeia-soție, femeia-mamă, femeia creatoare de suflete, femeia-zeitate a familiei.

Așezând-o p'acest înalt soclu, s'o împodobim și cu darurile ce o vor face bunul geniu al familiei, bunul-geniu al posterității.

Să-i asigurăm loc de onoare în fruntea casei ș-a gospodăriei, să incredințăm cu totul dragostei ce are, înțelepțiunei și desevarșitei științi ce va avea, creșterea copiilor, educațiunea inimei, inobilarea simțemintelor lor. Să facem iarăș din casele noastre locuința păcei și buneii rândueli, a linelor plăceri sufletești, a indestulirei reale ș-a cinstei fără prihană.

Fericirea este serioasă și modestă de fire. Ea fuge de lueș și pompă, de șgomot și mulțime. Ea lângă căminul familiei bucuros s'oploșăște. Traiește din simplitate și iubire. Caută ce este natural, neartificial, dulce-mișcător; ce este gemütlich, sentimental corespunzător dorințelor sufletești curate și măsurate.

Înzedar ai încercă s'o afli în saloane strălucite și grandioase festivități. Aceste sunt mai mult arene de luptă a vanității or cu inima seacă și creeri plini de gărgăuni. Fericirea a fost și este simplă, serioasă și modestă de fire.

Pedagogia ar fi o minciună de n'ar fi simțirile și faptele noastre rezultatul educațiunei, a antrenagiului, a bunelor deprinderi.

S'o voim numai, s'o voim cu *tărie* și ne vom deprinde, ne vom redeprinde la serioșitate, la bine, precum ne-am fost deprins la superficialitate, la reu.

Desbărându-ne de deșertăciuni factice, ne re-appropiăm de natură, și natura e plină de poezie, plină de răpitoare încântări, ales pentru omul, pentru femeia cu coarde delicatese în inimă, în simțiri.

Câtă poezie, câte încântări — și ce delicioase — în dulcele cuib familiar, alături de alesul inimei, în mijlocul drăguților de copilași!

Vast, interesant este și terenul intelectual, terenul liniștitei munci feminine cei-i stă înainte, spre exploatare. Sunt artele — atât de multe — este știința, literatura, sunt mii de industrii frumoase, artistice și productive, sunt toate acele elegante meserii ușor de exercitat la gura sobei, aproape, totdeauna aproape de pruncii mari și mici.

Pentru femeii fără grijile familiei este învățământul public și privat, în care femeia este mai mult decât trebuitoare, este indispensabilă.

Pentru femeile libere de toate alte datorii e îngrijirea orfanilor, a bolnavilor, a suferinzilor de tot felul, a tuturor lipsiților d'ajutor și mângăere.

Aceste ocupațiuni reclamă cu zecimele, cu sumele de mii de inimi fragede, de capete pricepute. N'avem destule mâni albe și delicate câte ne trebuie pentru vindecarea multelor și feluritelor dureri omenesti, câte ne trebuie intru d'a înlocui mamele, surorile, unde lipsesc. Dovadă că recurgem chiar pentru trebuințele familiilor noastre, recurgem, în nevoi numeroase și adânc simțite, la felurite străine cărora incredințăm, nu totdeauna cu folos, cele mai scumpe interese ce avem.

Constanța de Dunca-Schiau.

LITERATURĂ și TEATRU.

Academia Română a ținut vineri la 26 noiembrie v. (9 decembrie n.) ședință publică. Cu ocazia aceasta dl profesor N. Iorga, membru corespondent al Academiei, a făcut o comunicare asupra unor manuscrise și documente din țară și străinătate, relative la istoria Românilor.

Feminismul în România. Dna Constanța de Dunca-Schiau a ținut astă primăvară o conferință la Ateneul Român din București, primită cu multă plăcere de sala înțesată de lume. Distinsa conferințiară s-a publicat acum lucrarea în o broșură, care de sigur va fi cetită cu bucurie de toți cei ce se ocupă serios de chestiunea feminismului. Din aceasta conferință instructivă reproducem un fragment în numărul de acum al foii noastre.

Carol I regele României. Dl Dimitrie A. Sturdza, președintele conziliului de ministri al României, ministru de război și secretar general al Academiei Române, a scos la lumină în București în limba franceză tomul al doilea de cronice, acte și documente din domnia regelui Carol. Tomul acesta se ocupă de periodul 1876—1877. Preț 20 lei.

Rumenische Dialekte. Sub acest titlu dl Iosif Popovici, docent la universitatea din Viena, a scos la lumină în Halle în limba germană un studiu amenunțat asupra dialectelor muntenilor și pădurenilor din comitatul Hunedorii. Salutăm cu bucurie aceasta valoroasă publicațiune și atragem asupra ei atențiunea cercurilor competente, cari de sigur o vor și sprijini călduros.

Teatrul Național din București. Pentru eri joi la 2/15 decembrie s'a anunțat o nouă piesă originală: „Uitarea de sine“ comedie de dl maior Ursachi, autorul piesei „O căsnicie“ primită atât de bine anii trecuți.

PICTURĂ.

Bustul lui N. Crătunescu. Sculptorul Dimitriu din București a oferit Asociației generale a studenților universitari români de acolo bustul în gips al regretatului N. Crătunescu, fost profesor și decan al facultății de drept din București, mort repentin în vara trecută.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Societatea de lectură Andreiu Șaguna a institutului teologic-pedagogic din Sibiu a serbat și anul acesta la 29 noiembrie v. (12 decembrie n.) memoria marelui arhiepiscop și mitropolit Andreiu br. de Șaguna prin o ședință publică în sala cea mare a seminarului Andreian, cu un program foarte interesant, compus din conferențe, declamări și cântări.

Societatea de lectură Ioan Popasu a tinereții studioase dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș a serbat la 29 noiembrie (12 decembrie n.) memoria marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei bar. de Șaguna, ținând o ședință literară-declama-torică-musicală, cu un program bogat și interesant.

Serbarea memoriei lui Șaguna în Brad. Gimnaziul din Brad a serbat la 30 noiembrie v. (13 decembrie n.) memoria marelui arhiepiscop și mitropolit Șaguna prin un festival compus din vorbire, declamare și cântări.

C E E N O U

Hymen. Dl *Iulian Vodă* din Lugoj și dsoara *Miți Dabici* din Voivodina s'au logodit.

Știre personală. Dl dr. *Parteniu Barbu*, notar la tribunalul regesc din Sibiu, a fost numit sub jude la judecătoria cercuală din Salonta, în Bihor.

Fondul Iancu. „Budapești Hirlap“ serie pe temeiul unui comunicat oficios, că fondul Iancu, adunat de poporul român pentru ca să se ridice un monument marelui seu fiu Avram Iancu și confiscat de guvern la 1895, s'a pus de cătră ministrul de interne la dispoziția Asociațiunii, cu scopul să se folosească în favorul școlii civile de fete a Asociațiunii. Fondul se urcă la 9402 coroane și interesele de când s'a confiscat.

Societatea academică social-literară „România Jună“ din Viena și-a constituit comitetul pe anul de studii 1904/905 în modul următor: Președinte: Demian David, stud. techn., vice-președinte Iulian Posner, stud. ing. Secretar I: Horia Petra-Petrescu, stud. în litere, secretar II: Ionel Isopescu, stud. techn. Casier: Nic. Mintencu, stud. ing., controlor: Nerva Drăgan, stud. med. Bibliotecar: Ioan Popescu, stud. Adresa societății este: Wien VIII. Florianigasse 12.

Au murit: *Nicolau Cristea*, proprietar, cetățean de frunte în Beins, membru al corporațiunilor bisericesti gr. de acolo, la 7 decembrie în etate de 73 ani, lăsându-și casa, în valoare de 50.000 cor., bisericiei sale gr. or. din Beins, fapt care îi va conserva numele pentru totdeauna; — *Ecatarina Trăila* n. Boborony, soția dlui avocat și director de bancă Ilie Trăila, în Oravița la 13 decembrie n., în etate de 45 ani; — dr. *Alexiu Manțuica*, avocat în Oravița, la 11 decembrie, în etate de 43 ani.

D I N L U M E.

Expoziție universală la Paris. De câteva zile se vorbește în mod serios despre organizarea unei noi expoziții universale la Paris. Aceasta înseamnă să se aibă loc la 1911, după cum s'ar fi putut crede, din pricină că expozițiile se urmau din 11 în 11 ani 1867, 1878, 1889, 1900, ci deabia în anul 1920. În biurourile dela 1900 din avenue Rapp se confirmă, că se discută cu seriozitate fixarea anului 1920. Ca loc de expoziție nu se va mai lua în considerare Champs de Mars cu malurile Seinei, acest câmp se clădește acum și parte va forma o stradă splendidă. S'a ivit înse o altă idee, e vorba de a utiliza imenzile terenuri care devin libere prin raderarea fortificațiilor. Căci există o fermă decizie de a desființa fortificațiile fără valoare care înconjoară orașul singur. Și fiind că numai o parte a zonei militare care merge dela vest la nord să fie clădită, atunci se va avea acolo un teren uriaș și admirabil.

Doi curagioși neîntrecuți. Directorul unui menageriu din Chicago se preumblă într-o zi foarte îngândurat pe străzile orașului. Deodată el vede trecând pe dinaintea lui un ovreu în zdrențe, care pare a nu fi mâncat de mult timp. Îl oprește și îi zice: — Mai omule! Vrei tu să câștigi trei dolari pe zi? — Chiar și doi! răspunde ovreul sărăcăcios. Atunci vino cu mine! Și directorul se întoarce la menagerie însoțit de ovreul în zdrențe. Ajunși aici, directorul introduce pe ovreul în magazina menageriei și arătând o piele de leu îi zice: — Vezi tu pielea asta? E a unui leu. Ai să te îmbraci cu ea și să faci pe leu. N'o ți-se întâmple nimic. O să te introduc într-o colivie și numai din când în când ai să scoți un muget. — Bine! me fac leu, răspunde ovreul. Directorul chiama servitorii, cari introduc pe ovreul în pielea leului, formându-i un trup de leu cu ajutorul unor cârpe. Ovreul e introdus în colivie. Peste o oră se deschide menageria și o lume imensă dă năvală ca să vadă fiarele sălbatice. Ovreul cu chip de leu se plimbă țănoș prin colivie, scoțând din când în când câte un muget de răsună toată menageria. De odată, din nebagare de seamă, se razi-mă de ușa coliviei învecinate, în care se află un tigru. Și până să facă un pas de retragere, ușa se deschide și ovreul-leu cade în această colivie. Speriat că avea să fie sfașiat de tigru, cu corpul străbătut de fior, el esclamă: — Șemaa Israel! — Adu-nai Eloihenu! îi răspunde tigrul. Ce se întâmplase? Tigrul eră și el un frate de suferință din neamul lui Israel.

Călin-dar-ul săp-tă-mă-nei.

Dum. 10 d. In. †, v. 4; Ev. inv. VII; lit. Luca c. 13 v. 10.

Ziua sēpl.	Călin-dar-ul vechiū	Călin-dar-ul nou
Duminecā	5 † P. Sava	18 Gratian
Luni	6 † P. Nicolae	19 Nemesie
Marți	7 P. Ambrosie	20 Petru, Iuliu
Mercuri	8 P. Patapiū	21 Toma
Joi	9 † Con. s. Ane	22 Demetriu
Vineri	10 M. Mia	23 Victoria
Sambătă	11 P. Daniil Stilitul	24 Adam și Eva

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

Abonament la „Familia“.

Înceiându-se în curând anul curent, rugăm pe toți aceia cari doresc să aibă în anul viitor foaia noastră, să-și facă abonamentele plătiind costul înainte, căci numai astfel putem să ne susținem foaia în mijlocul indolenței generale ce a copleșit pătura mai cultă.

Asemenea rugăm și pe aceia, cari de și știu că o foaie românească se luptă cu mari greutăți de existență, totuși nici acuma nu au răspuns abonamentele, să binevoiască a le achită în curând, căci în cazul contrar le vom sistă expedarea.

Redacția va tinde și în viitor a da publicului cetitor o foaie merită pentru familie, în care doosebi femeile să-și găsească o lectură recreatoare.

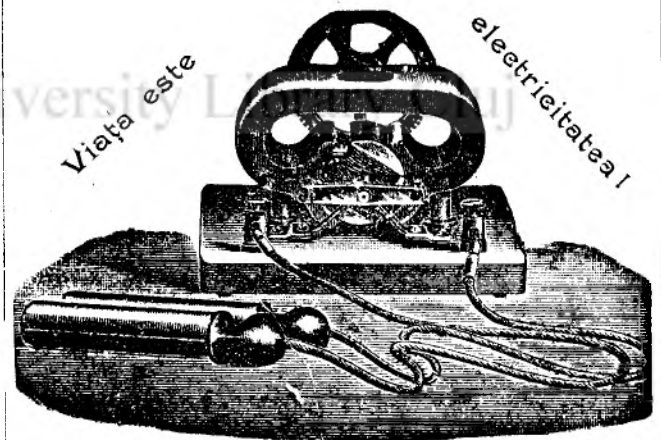
Condițiile de abonament rămân tot cele vechi, însemnate în fruntea foii noastre.

Oradea-mare 3/15 decembre 1904.

Redacția și administrația „Familiei“.

Reinoirea și lungirea vieții cu „Electrophor“-ul original de America.

Instrument medical electric vindecător, pentru folosință privată.

Atrag atențiunea oamenilor cari pătimesc de mor-buri și sunt slabi, asupra acestui instrument de electricitate și le dau sfatul ca să-l folosească pentru că: **Electrophor-ul** întărește nervii, reînnoește sângele, ne redă mintea și simțirile agerite. Asigură lucrarea regulată a sângelui și nervilor și ne scutește de toate boalele.

Dr. Bourg, vestitul profesor de la facultatea de medicină din Paris astfel s'a declarat despre „Electrophor“: Nu numai măriicile, reuma, sgărciurile, nervii și asth-ma au vindecat-o, acolo unde știința medicilor n'a mai putut ajuta, ci și boalele de nervi, durerile de cap, colica, sunetul urechilor, nedormirea, hipocondria, dar mai cu seamă au vindecat în mod minunat stricțiunile și vinele de aur în vre-o câteva zile, ba în multe cazuri în câteva ceasuri.

Boalele femeestii dau aproape vindecare sigură. Ba chiar și femeile în stare binecuvântată îl pot folosi cu succes bun.

Nu se strică!

Ține pe vecie!

Costă coroane 10.—
Un aparat mai mic pentru
oameni mai slabi.

Costă coroane 20.—
Un aparat întreg pentru
vindecarea boaleor înve-chite.

Trimițându-se bani înainte ori cu rambursă le esedează îndată reprezentantul din Europa al firmei „Electrophor Co. Limited“.

Auffenberg József

12-12 **Budapest, Huszár-uteza 6.**

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1904.

Budapesta—Orade—Predeal—Bucureșți						Bucureșți—Predeal—Orade—Budapesta.						
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	
Budapesta	pleacă	7 25	9 —	2 —	5 45	9 15	Bucureșți	pleacă	—	—	—	9 15
Szolnok	"	9 37	11 52	4 —	9 27	11 19	Predeal	"	3 32	—	—	1 12
Szajol	"	—	—	4 18	—	—	Brașov	sosește	5 00	—	—	2 18
P.-Ladány	"	11 13	2 9	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	7 48	5 8	—	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 46	2 53	6 03	12 07	1 38	Feldiora	"	8 27	—	5 58	3 15
M.-Peterd	"	—	3 5	—	1 00	—	Homorod Kőhalom	"	10 03	—	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	—	3 16	—	1 14	—	Sigbișora	"	11 40	—	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	12 17	3 37	—	1 36	—	Mediaș	"	12 40	—	10 58	6 37
Oradea-Mare	sosește	12 26	3 47	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	1 25	—	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 41	4 10	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	2 16	—	12 40	—
Velența	"	12 48	4 17	—	2 31	2 26	Küküllőszeg (Blaș)	"	2 21	—	12 58	—
F.-Oșorhei	"	12 59	4 28	—	2 42	—	Teiuș	sosește	3 02	—	1 42	7 35
Teleagd	"	1 22	4 50	7 15	3 04	2 51	"	pleacă	3 38	8 48	2 07	8 6
Aleșd	"	1 43	5 08	7 28	3 23	3 05	Aiud	"	3 58	9 07	2 29	8 22
Vad	"	2 11	5 33	7 50	3 50	3 26	Felvinț	"	4 20	9 30	2 51	8 54
Ciucea	"	3 23	6 42	8 37	5 02	4 16	M. Ujvár	"	4 27	9 37	2 58	—
Huedin	"	4 03	7 23	9 08	5 49	4 52	Sz. Kocsárd	"	4 32	9 53	3 11	—
Jegenye	"	4 33	—	—	6 22	—	Ar. Gyeres	"	5 12	10 30	3 48	9 24
Ciuș	sosește	5 15	8 37	10 08	7 12	5 55	Apahida	"	6 27	11 45	5 02	—
Ciuș	pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Ciuș	sosește	6 48	12 07	5 24	10 46
Apahida	"	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Ciuș	pleacă	3 18	12 59	6 17	11 10
Ar. Gyeres	"	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	4 16	1 42	7 21	—
Sz. Kocsárd	"	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	4 52	2 13	7 58	12 23
M. Ujvár	"	7 29	11 03	1 58	11 40	—	Ciucea	"	5 35	2 44	8 37	12 55
Felvinț	"	7 35	11 12	2 07	11 50	—	Vad	"	6 33	3 24	9 31	1 37
Aiud	"	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	6 53	3 34	9 49	1 50
Teiuș	sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	7 13	3 45	10 05	2 03
"	pleacă	—	12 34	—	1 43	8 37	F.-Oșorhei	"	7 34	—	10 24	—
Küküllőszeg (Blaș)	"	—	1 07	—	2 28	9 5	Velența	"	7 44	—	10 33	2 26
Blaș	"	—	1 14	—	2 36	—	Oradea-Mare	sosește	7 51	4 09	10 40	2 32
Kis Kapus	"	—	2 15	—	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	11 36	4 15	11 04	2 38
Mediaș	"	—	2 33	—	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	11 47	—	11 14	—
Sigbișoara	"	—	3 47	—	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	12 05	—	11 37	—
Homorod-Kőhalom	"	—	5 35	—	7 54	12 26	M.-Peterd	"	12 17	—	11 50	—
Feldiora	"	—	7 16	—	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu	"	12 29	4 52	12 05	3 18
Brașov	sosește	—	8 —	—	10 25	2 09	P.-Ladány	"	1 45	5 39	1 19	4 03
"	pleacă	—	11 —	—	—	2 19	Szajol	"	—	—	—	—
Predeal	sosește	—	1 11	—	—	3 31	Szolnok	"	—	3 52	7 32	3 44
Bucureșți	"	—	8 05	—	—	9 10	Budapesta	sosește	—	6 40	9 35	7 10

Oradea-Mare—Arad.

		Person.			
Oradea-Mare	pleacă	10 20	4 45	6 53	
Ósi	"	10 30	4 56	7 9	
Less	"	10 48	5 15	7 20	
Cefa	"	11 03	5 34	7 58	
Salonta	"	11 26	6 02	8 46	
Kőtegyán	"	11 44	6 24	9 25	
Sarkad	"	11 54	6 33	9 31	
Giula	"	12 18	6 57	10 01	
Ciaba	sosește	12 37	7 18	10 30	
Ciaba	pleacă	2 05	7 29	4 32	
Chitighaz	"	2 34	7 57	5 03	
Arad	sosește	3 29	9 —	6 05	

Arad—Oradea-Mare.

		Person.			
Arad	pleacă	5 10	11 25	9 30	
Chitighaz	"	6 14	12 34	10 54	
Ciaba	sosește	6 40	12 59	11 24	
Ciaba	pleacă	6 56	1 38	4 50	
Giula	"	7 19	2 02	5 26	
Sarkad	"	7 40	2 22	5 54	
Kőtegyán	"	7 51	2 32	6 10	
Salonta	"	8 20	2 57	7 02	
Cefa	"	8 40	3 15	7 31	
Less	"	9 02	3 33	7 54	
Ósi	"	9 19	3 49	8 16	
Oradea-Mare	sosește	9 34	4 00	8 31	

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.